

De Meir in Antwerpen

Men kan de volgende weken op de koppen kunnen lopen in deze belangrijke winkelstraat van Antwerpen, de verbinding tussen het centraal station en de Boerentoren. Een brede stedelijke ruimte met ook statische oude gebouwen die van functie veranderen. De ontwikkelingen in de retail sector vallen af te lezen in de grote mutaties die er plaatsvinden. De Meir is de locatie geworden van grote ketens, multinationals. De laatste grote zaak van een familiebedrijf, de textielwinkel *Princess* werd gesloopt, één winkelinterieur van Paul ibens en Claire Bataille.

Op de gevel een mega reclamepaneel "Onze nieuwe fles Ecover". Aan de zijkant de mededeling dat de winkel *Princess* na 55 jaar aanwezigheid op de Meir verhuist naar de Lange Gasthuisstraat, naar een buurt met meer exclusieve detailzaken. De winkel *Princess* werd in de loop der jaren uitgebreid met onder andere de expositiezaal van het veilinghuis Campo. Bij elke uitbreiding deed de familie beroep op Paul ibens en Claire Bataille, twee interieurarchitecten die trendsettend waren voor de nieuwe winkelarchitectuur in de Scheldestad.

Met deze winkelinrichting hebben zij internationaal naam gemaakt en *Prinssess* werd meermaals gepubliceerd. Ondertussen zijn bijna al hun winkelruimtes gesloopt en blijven enkel foto's over. Winkelarchitectuur is vluchtig en gedoemd om te verdwijnen. Met het slopen van *Prinssess* op de Meir verliest Antwerpen een belangrijk interieur met grote kwaliteiten die men niet kan aantreffen in de grote ketens. Een verschraling zonder meer.

Het Osterrieth huis

Het 18de eeuwse Hotel Osterrieth, een woonhuis ontworpen door architect Jan-Pieter van Bourscheit, is één van de parels langs de Meir. Recent werd deze stadswoning gerenoveerd en kregen de twee binnenkoeren een schitterende beglaasde overkapping. De ontwerper van deze uiterst elegante constructie is ingenieur Laurent Ney. Het bureau Ney & Partner Laurent behoort tot de Europese top burgerlijke bouwkunde met reeds een indrukwekkend aantal projecten in België en zelfs in Japan. De voetgangersbrug in Knokke-Heist is gekend en recent realiseerde Ney de voetgangersbrug aan de Noorderplaats in Antwerpen. Dat een overkapping van een binnenkoer elegant kan zijn bewees hij reeds in Amsterdam, de grote centrale ruimte van het Scheepvaartmuseum is uitzonderlijk mooi.

Zijn inbreng in het Hotel Osterrieth is kleiner van omvang maar getuigt van een streven naar lichte en elegante constructies. Wie in de komende weken in Antwerpen is kan deze twee koepels gaan bekijken. Wat men erbij moet nemen zijn honderden kerstmannen, een massa aan kerstkitch te zien over de volledige begane grond van dit pand. Een monotonie in wit en rood. Kijk naar boven!

De C&A van Stijnen & De Meijer

De C&A op de Meir is een ontwerp van de architecten Léon Stijnen en Paul De Meijer. In de jaren '60 kwam deze kledingsketen op de Belgische

markt in de belangrijkste steden: Antwerpen (1963), Hasselt (1964), Brussel (1965), Gent (1966), Kortrijk (1967), Sint Pieters Woluwe (1968), Namur (1969), Charleroi (1969). Acht nieuwe C&A in zes jaar tijd. Vóór 1940 bezaten de grootwarenhuizen een gevelopbouw met veel glas en een centrale vide om zenitale verlichting aan te brengen. Met de komst van betere elektrische verlichting na 1945 en vooral de TL lamp is de nood aan daglicht binnen de retail sterk verminderd. Het centrale atrium verdween en werd vervangen door roltrappen.

In plaats van de gesloten vlakken kozen Stynen & De Meyer voor het ritmeren van de betonnen voorgevels om tot een zachtere inpassing in het straatbeeld te komen. Inspiratiebron voor Stynen & De Meyer waren de oplossingen die modernisten bedachten voor een brise-soleil. Wat bleef is de vraag naar ruime etalageruimte om de producten te presenteren. Het waren vrijstaande glazen dozen om kledij te presenteren en de toegangsdeur lag iets dieper dan het gevelvlak. Het waren presentatiekasten (toonkasten) in aluminium, een volume met een hoogte die kleiner is dan deze van de winkelruimte op de begane grond. Ondertussen zijn deze vrijstaande vitrines verdwenen. In de grote Stijnen expositie in deSingel zijn foto's en perspectieftekeningen opgenomen van de verschillende C&A gebouwen in België in hun oorspronkelijke toestand.

Wat in de Antwerpse C&A gevel opvalt is de grote uitsprong in de gevel. Dit kan geen vitrine zijn om kledij te presenteren. Anno 2018 zijn op het groot venster megaletters C en A aangebracht. Waarvoor diende deze

beglaasde uitsprong? Het naar voor brengen van een volume in de gevel is ook aanwezig in de BP toren, ook een project uit de jaren '60 van Stijnen en De Meijer. Met deze uitsprong gaf Stijnen de directieruimte van BP een accent dat gericht was naar de haven van Antwerpen, de locatie waar het bedrijf haar activiteiten ontwikkelde. Bij de C&A is er vermoedelijk iets anders aan de hand. Het uitspringend volume staat niet centraal in de gevel maar gaat een relatie met het tegenover gelegen pand: het Osterrieth huis. De aslijn van de inkom ligt in het verlengde van deze C&A uitbouw. Is er hiervoor een verklaring? Stijnen blijft een man die streefde naar esthetisch genot en was een absolute verdediger van een harmonische compositie. Maar vermoedelijk moet er ook een persoonlijke link worden gelegd. In het Osterriethhuis was eens de bank Paribas gevestigd van Stijens' vriend Maurits Naessens. Deze bankkier en uitgever van de Mercatorboeken vroeg later aan Stynen om een project te ontwikkelen achter dit 18de eeuwse pand.

Recent werd op de zijgevel van de C&A een grote foto of kunstwerk (?) aangebracht. Heeft men in Antwerpen geen respect voor dit werk van Stijnen? Het wordt een ziekelijke gewoonte dat iets grotere vlakken worden aangevallen in naam van de creativiteit. Het stadhuis van Oostende van Victor Bourgeois moest er ook aan geloven. De vraag is of deze "toevoeging" aan het gebouw van Stijnen werd vergund? Dat men juist tijdens dit Stijnen jaar niet respectvol omgaat met het werk van één van de grootste Belgische bouwmeester valt te betreuren. Op het "Schoon Verdiep" zal men niet wakker liggen van het oeuvre van Stijnen.

Marc Dubois / foto's Marc Dubois

Expositie **Léon Stijnen, architect** in deSingel te zien tot 20 januari 2019.

www.vai.be